

Nationaliteit en kunst gaan slecht samen.

“De Vaandeldrager komt na een reis van eeuwen nu voorgoed naar huis.” Het is een van de argumenten van onze demissionaire minister van Engelshoven voor de aankoop van het zelfportret van Rembrandt door het Rijksmuseum. Blijkbaar is Nederland een huis, en daarbinnen het Rijksmuseum waarschijnlijk de huiskamer. En Rembrandt was een Nederlander, dus zijn werk komt zo thuis. Welk idee steekt hierachter? Dat kunstwerken een nationaliteit hebben?

Je kan beweren dat de Nachtwacht in en in Nederlands is. Maar dat is maar ten dele waar. Het toont een typisch Amsterdams gezelschap, het is sinds lang bezit van de gemeente Amsterdam en pas sinds de opening van het Rijksmuseum in bruikleen bij het rijk. De Nachtwacht zou pas thuis zijn als het in het Amsterdamse stadhuis zou hangen. Maar het symboliseert prachtig de geest van de 17e eeuwse republiek, waarin geen vorsten maar burgers het voor het zeggen hadden en op schilderijen vereerd werden. Naast het beste wat een van de beste schilders aller tijden heeft gemaakt, is de Nachtwacht een prachtig tijdsdocument. Past goed in een museum dat die tijd probeert te belichamen: het Rijksmuseum. Als de Nachtwacht, het is haast ondenkbaar, op reis zou gaan langs de grootste musea ter wereld, dan kan je zeggen dat het daarna weer naar huis komt.

Maar geldt dat voor de Vaandeldrager? Niet echt, of beter, echt niet. Het werk heeft lang geleden Nederland verlaten en is via Engeland in de woning van de Rotschild's beland. Vandaaruit werd het soms uitgeleend, zoals onlangs nog aan het Rijksmuseum, om vervolgens weer naar huis terug te keren, ergens in Frankrijk.

De wereld is mijn vaderland, scheef Erasmus. Zo is het ook met kunst van deze klasse. Die kan zich overal thuis voelen. Zo goed, zo universeel. Dat is ons land als thuis ontstegen. En hier net zo thuis als elders.

Hoe ridicuul het argument dat Nederland het thuis is van Nederlandse kunst in het buitenland, blijkt als je het serieus neemt. Want moeten we dan zoveel mogelijk voormalig in Nederland vervaardigde kunstschaten terug halen naar ons land? Met als logische consequentie dat we de vreemde kunst het land uitzetten, want die horen hier niet thuis? Gezien de collectie Nederland een kostbaar zaakje: we hebben meer dure Nederlandse kunst naar huis te halen dan we aan vreemde kunst in huis hebben. Hoewel. We moeten niet gek opkijken wanneer de Fransen onze logica overnemen en zich melden om alle Van Gogh's op te eisen die hij in Frankrijk schilderde. Want zij zien hem als een Frans schilder. En dan komen de Spanjaarden de paar schilderijen van Bosch opkopen, want ja, hij was toch een Spaans onderdaan. Dat wordt incasseren. Die 150 miljoen is zo terugverdiend.

Het toont maar aan: nationaliteit en kunst gaan slecht samen. Het is dan ook een pover, zo niet leeg argument voor deze aankoop. Het is niet het enige argument, maar misschien wel de meest misplaatste.

Siebe Weide 14 december 2021